

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อคิดเห็น

จากการวิจัยเอกสาร ซึ่งผู้ศึกษาได้พบว่าการที่บุคคลใดก็ตาม เข้ามาเป็นผู้นำในการเมืองนั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีศิลปะในการเป็นผู้นำ พระยาพลพลยุทธเสนา ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่กล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติเปรียบพร้อมในการเป็นผู้นำทางการเมือง โดยนับตั้งแต่ชาติกำเนิด สถานภาพทางการศึกษา อาชีพการงานรวมถึงสถานะในทางสังคม ในส่วนตัวของพระยาพลฯ แล้วเป็นบุตรของขุนนางที่มีฐานันดรศักดิ์ในชั้น "พระยา" เมื่อเป็นดังนั้นย่อมที่จะได้รับการฟูมฟักและปลูกฝังในสิ่งที่ดี เพื่อที่จะได้ปูเส้นทางในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่ชายซึ่งได้ชี้แนะแนวทางในการศึกษา จนกระทั่งได้เข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยของไทยและในประเทศเยอรมัน ซึ่งกล่าวได้ว่าในสมัยนั้นน้อยคนนักที่จะได้ไปศึกษาต่างประเทศเช่นนี้ในทางส่วนตัวแล้วพระยาพลฯ เป็นบุคคลที่มีความพากเพียร อุตสาหะ จนได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป ครั้นได้เดินทางกลับประเทศแล้วก็ได้เข้ารับราชการทหารในกองทัพบกสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชีวิตในการรับราชการนั้นได้ก้าวหน้าโดยตลอดจนกระทั่งได้รับตำแหน่งจเรทหารบก จึงได้พลิกแนวทางการดำเนินชีวิตเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประเทศ โดยได้เข้าร่วมกระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ทั้งนี้ด้วยอุดมการณ์ให้มีการสถาปนารูปแบบการปกครองประเทศเสียใหม่ เพื่อที่จะให้ประเทศได้พัฒนาทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ การเข้าสู่วิถีทางการเมืองของพระยาพลฯ นั้นเป็นการกระทำที่ท้าทายอำนาจรัฐบาลในขณะนั้นมาก เพราะเป็นการเข้าโค่นล้มระบอบการปกครองของประเทศทั้งหมด ซึ่งในขณะนั้นอำนาจในทางการเมืองการปกครองประเทศอยู่ในกำมือของพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นเจ้าชีวิต จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันของหมู่คณะเข้ากระทำการล้มล้างพระยาพลฯ เฝียงบุคคลเดียวคงจะกระทำการใหญ่เช่นนี้ได้ยากหรือแทบไม่มีโอกาสเลย แต่ด้วยความร่วมแรงร่วมใจและยึดมั่นในอุดมการณ์เดียวกันของคณะผู้ก่อการ จึงได้กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จ ครั้นได้สถาปนาระบอบการปกครองแบบใหม่ทีกล่าวขานกันว่าเหมาะสมที่สุดในยุคนั้นได้

สำเร็จ พระยานพลฯ ในฐานะหัวหน้าผู้ก่อการก็มีบังอาจที่จะเข้าครองอำนาจในการเมือง การบริหารประเทศเสียเอง แต่ทว่าได้มอบอำนาจอันยิ่งใหญ่ให้แก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใด ๆ เลยเข้าบริหารประเทศ ทั้งนี้ด้วยเกรงว่าจะได้รับคำติฉินนินทาว่า แสวงอำนาจสู่ตนเอง และหมุ่คณะ

จวบจนกระทั่งผู้นำการเมืองที่กลุ่มคณะผู้ก่อการได้สถาปนาและมอบอำนาจให้ขึ้นได้ กระทำผิดกติกาในการดำเนินงานทางการเมือง พระยานพลฯ จึงได้เข้ายึดอำนาจกลับคืนด้วย เกรงว่าระบอบการปกครองแนวใหม่ที่ตนเองและหมุ่คณะได้เอาชีวิตเข้าแลก และได้มาด้วยความยากลำบากนั้นจะกลับคืนสู่ระบอบการปกครองแบบเก่าพร้อมนี้เพื่อความชอบธรรม (legitimacy) ในทางการเมือง พระยานพลฯ ก็ได้รับความไว้วางใจให้เข้าดำเนินกิจกรรม ทางการเมืองแทน เพื่อที่จะได้บริหารงานทางการเมืองตามอุดมการณ์ของตนและหมุ่คณะต่อไป

อย่างไรก็ตาม การเข้าดำรงตำแหน่งสูงสุดของพระยานพลฯ ในการปกครอง ประเทศนั้นย่อมมีผู้ที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ จึงมีผู้พยายามที่จะช่วงชิงอำนาจคืน เมื่อ เป็นดังนี้ความไม่มีเสถียรภาพในทางการเมืองภายในจึงได้เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง และหลายครั้ง ได้ มีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองภายในประเทศและที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ การประกาศสละ ราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งได้มีการกวาดล้างผู้ที่เป็นปรปักษ์ ทางการเมืองอย่างมากมาก แต่ทว่าที่จะได้กระทำเช่นนี้ พ.อ.พระยานพลฯ ก็ได้ใช้ความ พยายาม ความรู้ ความสามารถ และความเจตจำนงในการเมืองเข้าประนีประนอมแสวงหา แนวทางที่ดีที่สุด เพื่อดำรงระบอบการปกครองประชาธิปไตย แต่ทว่าสถานการณ์ทางการเมือง ได้บีบบังคับจนไม่สามารถที่จะระงับไว้ได้ จึงได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นเช่นนั้น ทั้งนี้ ใช้ว่าพระยานพลฯ จะทวงแหวนอำนาจในการปกครองประเทศเปล่าเลย ตรงกันข้ามพระยานพลฯ เป็นบุคคลหนึ่งที่กำลังกล่าวได้ว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบในการบริหารชาติบ้านเมือง ไม่ได้เป็นผู้ที่มักมากลุ่มหลง ในอำนาจที่คอยจะกุมอำนาจไว้กับตนแต่ผู้เดียว ดังจะเห็นได้จาก พระยานพลฯ พยายามได้ปฏิเสธราชการเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทุกครั้ง ทั้งนี้ก็เพื่อจะเปิด โอกาสให้บุคคลอื่นที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามาทำหน้าที่และรับผิดชอบบ้าง แต่มติของชนหมู่มากก็ไม่ยินยอม คงต้องการแต่พระยานพลฯ เท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ถือได้ว่า พระยานพลฯ เป็น

ทั้งผู้ที่สถาปนาและ เป็นทั้งนักประชาธิปไตยคนสำคัญของเมือง ไทยยากที่บุคคลอื่นจะมาเทียบเคียง ได้

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นพบว่า วิถีทางการเข้าสู่อำนาจของผู้นำการเมือง ในยุคนั้น ได้ กลายมาเป็นแบบอย่างของการเข้าสู่อำนาจของผู้นำการเมือง ในยุคปัจจุบันนี้ ได้อย่างดีก็คือ การ ที่มีอำนาจในกองทัพอยู่ในกำมือโดยสังเกตเห็นว่า นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้น มา ทหารได้เข้ามามีอำนาจในทางการเมืองมาก แม้แต่ในคณะรัฐบาลพลเรือนชุดแรกของไทยก็ มีกองกำลังทหารเป็นผู้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง จนกระทั่ง ได้เกิดเหตุการณ์อันรุนแรงที่ได้มีการใช้กำลังเข้าทำลายล้างกัน ซึ่งหากจะวิเคราะห์ไปแล้วก็พอจะกล่าว ได้ดังต่อไปนี้

1. ในช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ นั้น ประชาชนโดยทั่วไปแล้วไม่ทราบและไม่เข้าใจในรูปแบบของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยกับสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นั้นว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร คงมีแต่ยึดมั่นอยู่ในการปกครองในรูปแบบเดิม มีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ประกอบกับในขณะนั้นฝ่าย เจ้าก็ยังคงกุมอำนาจในการบริหารประเทศอยู่มาก ทหารจึงต้องเฝ้ามองอยู่แต่ภายนอก ทั้งนี้เนื่องด้วยไม่มั่นใจว่ากลุ่ม ขุนนางและฝ่าย เจ้าที่สูญเสียอำนาจจะวางเฉยหรือไม่ แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงห้ามแล้วก็ตาม แต่ทว่าความเคลือบแคลงสงสัยของทหารในคณะราษฎรก็หาได้หมดไป จนกระทั่ง ได้เกิดกบฏวชเดชขึ้นในปี พ.ศ. 2476 โดยมีเชื้อพระวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า เป็นหัวหน้าก็ยิ่งทำให้ความเคลือบแคลงสงสัยของทหารเป็นจริง อันเป็นสาเหตุที่สำคัญประการ หนึ่งที่ทำให้พระองค์ต้องประกาศสละราชสมบัติในที่สุด ครั้นผ่านวันจากเหตุการณ์กบฏวชเดชแล้ว ทหารก็ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับทางการเมืองมากทุกทีจนกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมานั้นทหารได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองอย่าง "เต็มตัว" แม้ว่าจะมีฝ่ายพลเรือน อยู่ด้วย แต่ทั้งนี้ก็อยู่ในกลุ่มคณะของตนทั้งสิ้น

2. ประเทศไทยในช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นต้องการผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว เนื้อที่ จะเข้าควบคุมสถานการณ์และบริหารประเทศไว้ให้ได้ สถาบันที่มีความพร้อมและเหมาะสมที่สุดในขณะนั้นก็คือ สถาบันทหาร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น กล่าวได้ว่า ทหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้ายึดอำนาจ ทั้งนี้เนื่องจากทหารมีกองกำลัง มีอาวุธอยู่ในครอบครอง ดังนั้นทหารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ

การเมืองของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกันว่าการป้องกันประเทศนั้น เป็นอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบของทหารโดยตรง

3. การที่ทหารได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองอย่างมากเช่นนี้ก็เนื่องจาก "ช่องว่าง" ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน โดยที่ประชาชนเองไม่พยายามที่จะเลือกผู้นำเข้ามาเป็นผู้บริหารประเทศตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยและใช้อำนาจอธิปไตย อันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองอย่างถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้นำทางการเมืองฝ่ายทหารได้โอกาสเข้ายึดอำนาจทางการเมืองเอาไว้เอง ทั้งนี้เนื่องจากมีกองกำลังสนับสนุนอยู่พร้อม ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้บรรดาผู้ที่เคยมีอำนาจมาแต่เก่าก่อน เช่น พวกเจ้าและขุนนางนั้น ไม่มีกองกำลังของตนพอที่จะเข้าต่อสู้ด้วย

4. การที่สถาบันทหารเป็นองค์การที่มีระเบียบวินัยดีกว่าสถาบันอื่น ๆ ก็สามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วทันที่ทันใด ทหารจึงกลายเป็นสถาบันทางการเมืองที่มั่นคงที่สุดในประเทศ เพราะว่าสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ขาดประสิทธิภาพในการรวมตัวเพื่อที่จะถ่วงดุลย์อำนาจกับฝ่ายทหาร

กล่าวได้ว่าการที่ทหารได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากนั้นเป็นเพราะว่าบรรยากาศทางการเมืองและลักษณะสังคมไทยได้เอื้ออำนวยให้ทหารได้เข้าแทรกแซงได้อย่างง่ายดาย ไม่มีสถาบันใดที่จะต้านทานพลังของฝ่ายทหารได้ทหารจึงได้เข้าครองอำนาจมาตลอด

จากการศึกษาพอที่จะวิเคราะห์เหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบภายในประเทศอันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปี พ.ศ. 2481 ได้ดังตารางต่อไปนี้

เหตุการณ์ทางการเมือง	สาเหตุของความขัดแย้ง	กลุ่มที่เกิดความขัดแย้ง	ผลของความขัดแย้ง
<p>1. เปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิ.ย. 2475</p>	<p>1. อิทธิพลของความคิดทางการเมืองของประเทศไทยตะวันตก</p> <p>2. ความขัดแย้งระหว่างพระราชวงศ์กับผู้นำการปฏิวัติ</p> <p>3. เศรษฐกิจของประเทศทรุดโทรม</p> <p>4. ความล้มเหลวในการแก้ไขปัญห เศรษฐกิจภายในประเทศ</p>	<p>- ระหว่างฝ่ายเจ้าและขุนนางนิยมเจ้ากับกลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ ที่รวมตัวกันเป็น "คณะราษฎร"</p>	<p>- คณะราษฎรประสบความสำเร็จโดยปราศจากการเสียเลือดเนื้อ</p>
<p>2. รัฐประหาร 20 มิ.ย. 2476</p>	<p>รัฐบาลฝ่ายขุนนางที่นิยมเจ้าไม่ปฏิบัติตามระบบประชาธิปไตยโดยยุบสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา</p>	<p>- ขุนนางที่นิยมเจ้ากับคณะราษฎร</p>	<p>คณะราษฎรประสบความสำเร็จในการกระทำการรัฐประหารโดยปราศจากการเสียเลือดเนื้อ</p>
<p>3. กบฏบวรเดช 11 ต.ค. 2476</p>	<p>1. กลัวภัยคอมมิวนิสต์</p> <p>2. ฝ่ายเจ้าและขุนนางถูกละเมิด</p> <p>3. รัฐบาลไม่ปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>- ฝ่ายเจ้าและขุนนางนิยมเจ้ากับคณะราษฎร</p>	<p>รัฐบาลได้ปราบปรามได้สำเร็จและใช้ศาลพิเศษและ พ.ร.บ. ป้องกันรัฐธรรมนูญ</p>

เหตุการณ์ทางการเมือง	สาเหตุของความขัดแย้ง	กลุ่มที่เกิดความขัดแย้ง	ผลของความขัดแย้ง
<p>4. กบฏนายสิบ 5 ส.ค. 2478</p>	<p>4. ความขัดแย้งระหว่างทหารหัวเมืองกับ "คณะราษฎร"</p> <p>1. กลุ่มนายทหารชั้นผู้น้อยไม่พอใจรัฐบาลที่ปกครองโดยใช้อำนาจเผด็จการ</p> <p>2. รัฐบาลเล่นพรรคเล่นพวก</p> <p>3. ต้องการกลายอำนาจคืนรัชกาลที่ 7</p>	<p>- รัฐบาลคณะราษฎรกับกลุ่มนายทหารชั้นประทวน</p>	<p>เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพรัฐบาล ทั้งนี้มีการปะทะถึงขั้นนองเลือด</p> <p>- รัฐบาลปราบปรามได้สำเร็จ และได้ลงโทษผู้ก่อการอย่างรุนแรง</p>

สำหรับพันเอก พระยาพลพลยุทธเสนา ผู้นำคณะราษฎรได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองของไทยนั้นอย่างเต็มรูปแบบก็โดยการต่อสู้กับกลุ่มการเมืองที่สำคัญในประเทศช่วงระยะเริ่มแรกของระบอบประชาธิปไตย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 ซึ่งขณะนั้นกลุ่มการเมืองในขณะนั้นมี "ฝ่ายเจ้า" อันมีกลุ่มของพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ "ขุนนางนิยมเจ้า" อันมีกลุ่มของพระยามโนปกรณ์นิติธาดา และ "คณะราษฎร" อันมีพันเอกพระยาพลพลยุทธเสนา เป็นผู้นำตามลำดับ กลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มนั้น พยายามที่จะช่วงชิงอำนาจมา ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดและเสถียรภาพในทางการเมืองของกลุ่มตน ครั้นแล้วในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2476 คณะราษฎรอันมีพระยาพลพลยุทธเสนา เป็นผู้นำก็ได้กระทำการยึดอำนาจโดยการรัฐประหารต่อรัฐบาลของพระยามโนปกรณ์นิติธาดาผู้นำฝ่ายขุนนางนิยมเจ้าและกำจัดออกไปจากวิถีทางการเมือง ต่อมาในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน "ฝ่ายเจ้า" โดยพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ ได้กระทำการกบฏต่อรัฐบาลของคณะราษฎร แต่ทว่าคณะราษฎรก็กระทำการปราบปรามและกำจัด "ฝ่ายเจ้า" ออกจากวิถีทางการเมือง เช่นกันที่สำคัญคณะราษฎรได้พยายามปกป้องรักษาและความมั่นคงทางการเมือง โดยการที่ได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษเป็นเครื่องมือ

นับตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมาการเมืองภายในประเทศ ได้อยู่ภายใต้การบริหารงานของคณะราษฎร โดยตลอดแม้ผู้นำของคณะราษฎรคนสำคัญคือ พระยาพลพลยุทธเสนาจะได้อำลาจากวิถีทางการเมืองไปแล้วเมื่อปี 2481 แต่ก็มีบุคคลในคณะราษฎรเข้าสืบทอดอำนาจทางการเมืองแทนคือ พันเอกหลวงพิบูลสงคราม ผู้นำในกลุ่มคณะราษฎรอีกคนหนึ่ง

จากคราวนั้นจะพบว่าสาเหตุที่ทำให้ระบบการเมืองไทยในช่วงปี 2475-2481 ไม่มีเสถียรภาพนั้นก็เนื่องมาจากความขัดแย้งของกลุ่มการเมืองกลุ่มต่าง ๆ โดยที่ในแต่ละครั้งมักจะเกิดกับ "คณะราษฎร" เสมอ ทั้งนี้สามารถสรุปสาเหตุได้คือ การเสียอำนาจและผลประโยชน์

โดยจะเห็นว่านับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 จนกระทั่งได้เกิดกบฏวรเดชขึ้นในปี พ.ศ. 2476 นั้น ล้วนมาจากการที่ฝ่ายเจ้าและขุนนางนิยมเจ้าต้องการดึงอำนาจกลับคืน ทั้งนี้ผลจากการที่คณะราษฎรได้กระทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง

นั้นทำให้ทั้งสองฝ่ายสูญเสียอำนาจและผลประโยชน์ที่ตนควรจะได้ไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองนั้นมักจะมาจากการแจกจ่ายผลประโยชน์ไม่เพียงพอ จึงได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น แต่ทุกครั้งรัฐบาลของกลุ่มคณะราษฎรก็มักได้รับชัยชนะและได้มีการลงโทษผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรงแต่ในระยะเวลาเกือบ 6 ปี กลุ่มการเมืองที่มีความขัดแย้งกับคณะราษฎรนั้นก็มักจะทำเลียนแบบจากกลุ่มที่ได้ประสบความสำเร็จในชุดแรก ๆ หากแต่ว่ามีความแตกต่างเฉพาะวิธีการของแต่ละกลุ่มการเมืองเท่านั้น

ในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแม้ว่าในช่วงเวลาตั้งแต่ที่ได้เกิดการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2476 จนกระทั่ง นายกรัฐมนตรีพระยาพหลฯ ได้ปฏิเสธการเข้ารับตำแหน่งอีกครั้งในปี 2481 นั้น เหตุการณ์ทางการเมืองด้านสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นกลไกอำนาจนิติบัญญัติในการปกครองประเทศนั้นจะเกิดภาวะความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองก็ตามแต่รัฐบาลภายใต้การนำของพระยาพหลฯ นั้นก็สามารถประคับประคองระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ดำเนินต่อไปได้โดยตลอด บางครั้งจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้งนั้น เป็นสิ่งที่แน่นอนว่ารัฐสภาต้องได้รับผลกระทบกระเทือนทั้งนี้เนื่องจากว่า เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองนั้นไม่ว่าจะเป็นในสภาหรือนอกสภานั้นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยความถูกต้องก็คือ รัฐสภานั้นเอง ในร่างกฎหมายใด ๆ ก็ตามที่รัฐสภาได้ลงมติไปแล้วนั้นก็ย่อมจะตราเป็นกฎหมายใช้บังคับประชาชนทั่วประเทศ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้เป็นเวทีแห่งการต่อสู้ทางการเมืองอย่างแท้จริงระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ดังจะเห็นได้ว่าตลอดเวลาดังแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2481 นั้นมีทั้งการยุบสภาผู้แทนราษฎร, การแต่งตั้งสมาชิกสภาชั่วคราวรวมทั้งการอภิปรายไม่ไว้วางใจ และในการวิถีทางอื่น ๆ อีก ซึ่งการต่อสู้ในวิถีทางการเมือง ดังกล่าวนั้นถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีที่ให้การเมืองรุ่นหลังได้ยึดถือเช่น ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในเรื่องการซื้อขายที่ดินของพระคลังข้างที่เมื่อการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยวิสามัญสมัยที่ 2 ครั้งที่ 12/2480 วันที่ 27 มีนาคม 2480 โดยที่ประชุมได้มีการอภิปรายในเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวางและรุนแรงจนเป็นเหตุให้รัฐบาลของพระยาพหลฯ ต้องขอลาออกและมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร จากจุดนี้ผู้ศึกษาใครที่จะเห็นความสำคัญของสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงนั้นว่าสามารถที่จะเป็นทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาธิปไตย

มาใช้ปกครองประเทศใหม่นั้น ซึ่งไม่มีการก่อตั้งพรรคการเมืองอื่นใด (นอกเสียจากคณะราษฎร ซึ่งหากพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วก็ถือว่าเป็นพรรคการเมืองนั่นเอง) ที่จะเข้ามามีอำนาจเป็นผู้ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งก็เป็นตัวแทนของคณะราษฎร อย่างไรก็ตามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามานั้นก็ได้ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมที่สุด และบางครั้งก็เห็นได้ว่าสามารถที่จะถ่วงดุลอำนาจรัฐบาลไว้ได้

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นสิ่งที่พอจะสรุปได้ว่า เหตุการณ์และสถานการณ์ทางการเมืองไทยในช่วง 6 ปีแรกแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นเป็นเช่นไร ทำไมคณะราษฎรจึงได้เข้ามามีบทบาทในการทางการเมืองของประเทศแต่สิ่งที่น่าจะใคร่ศึกษาไปยิ่งกว่านั้นก็คือนักพระยาพลพยุหเสนา ผู้นำคณะราษฎรมีความสามารถเช่นไร มีวิธีการใดที่สามารถอยู่รักษาอำนาจรัฐบาลคณะราษฎรได้ในตลอดระยะเวลาเกือบ 6 ปีนี้

แต่ครั้งนี้ได้ทำการศึกษาพิจารณาบทบาทที่แสดงออกมาในทางการเมืองของพระยาพลฯ แล้วนั้นมีประเด็นต่าง ๆ มากมายที่น่าสนใจอาทิพระยาพลพยุหเสนา มีความอาวุโสสูงสุดในบรรดาผู้นำทั้งหมดของกลุ่มคณะราษฎร โดยที่ในเรื่องดังกล่าวนี้ไม่เฉพาะแต่อายุตัวเท่านั้นแต่ยังหมายรวมไปถึงได้มาตำแหน่งที่สำคัญทางทหารด้วย หากมีคำถามว่าเรื่องอาวุโสทำไมจึงกล่าวได้ว่าพระยาพลฯ มีอาวุโสสูงสุด คำตอบน่าจะอยู่ในขณะเริ่มต้นของการก่อตั้งกลุ่มคณะราษฎร นั้นนายทหารที่ถือว่ามีอาวุโสมากคงมี 3 ท่านคือ พระยาพลฯ นั้นเกิดปีชวด คือ ปี พ.ศ. 2431 ทางด้านพระยาฤทธิอัคเนย์นั้นเกิดปีฉลู คือ พ.ศ. 2432 และสุดท้ายพระยาสุรเดชเกิดปีมะโรง คือ พ.ศ. 2434 นอกจากความมีอาวุโสในเรื่องอายุแล้ว ยังมีสถานะเป็นนายทหารชั้นสูงในกองทัพด้วย แม้ว่าผู้นำกองทัพทั้งสามจะมีอายุใกล้เคียงกันมาก แต่ในเรื่องดังกล่าวนี้ก็น่าที่จะปฏิเสธได้ จริงอยู่ลำพังเมื่ออายุมากกว่าในคณะราษฎร สมาชิกคณะราษฎรก็ไม่น่าที่จะยกย่องให้เป็นผู้นำของกลุ่ม แต่ทว่าข้อหักล้างในเรื่องนี้พิจารณาได้ที่พระยาพลฯ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองจเรทหารบก ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่มีความอาวุโสมากพอควรในกองทัพ และทั้งนี้ในสมัยก่อนการปฏิวัติ 2475 นั้น การที่บุคคลชั้นสามัญจะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งชั้นสูงสุดในกองทัพนั้นเป็นไปได้ยาก ในข้อนี้เองเป็นข้อที่น่าจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นข้อหนึ่งที่คณะราษฎรต้องการให้ผู้ที่มีความอาวุโสเป็นผู้นำ ครั้นเมื่อพิจารณาในเรื่องนี้แล้ว ผู้ศึกษาก็ได้มีคำถามอยู่ในหัว

คำนี้ยังอยู่ว่าบทบาทในการร่วมมือกันกระทำการปฏิวัติ 2475 นั้น พระยาทรงสุรเดชเสียอีกที่น่าจะมีบทบาทมากกว่าพระยาพหลฯ น่าที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้นำ แต่ในเหตุผลที่น่าจะตอบได้ดีก็คือ ความขัดแย้งภายในคณะราษฎรเอง โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างพระยาทรงสุรเดชกับผู้นำกลุ่มนายทหารหนุ่ม ในขณะที่นั่นคือ หลวงพิบูลสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากพระยาทรงสุรเดชนั้นเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและไม่เลื่อมใสในความคิดเห็นและความสามารถของคนหนุ่มในคณะปฏิวัติทั้งในฝ่ายทหารและพลเรือน ดังได้ปรารภกับหลวงสินธุสงครามชัยว่า พวกก่อการโทยมากเป็นเด็กไม่รู้จักสัมมาคารวะและยกตัวเองว่าเป็นผู้มีความรู้ดีกว่าพวกผู้ก่อการทั้งหลาย และมีนิสัยเป็นคนชอบดูถูกคน ใครแสดงความคิดเห็นอะไรมาพระยาทรงสุรเดชมักหัวเราะเยาะการกระทำดังกล่าวเป็นการสร้างความแค้นให้กับกลุ่มนายทหารหนุ่มเป็นอันมาก จากอุปนิสัยของพระยาทรงสุรเดชเช่นนี้ ทำให้สมาชิกคณะราษฎรโดยเฉพาะกลุ่มนายทหารหนุ่มไม่พอใจ และไม่ได้รับการตอบรับจากพวกเขา ที่สำคัญต้องไม่ลืมว่าการปฏิวัติจะสำเร็จลงได้นั้นใช้ว่าจะมีแต่นายทหารอาวุโสเท่านั้น แต่กำลังที่สำคัญก็คือกลุ่มนายทหารหนุ่มนั่นเอง อย่างไรก็ตามหลังการปฏิวัติ 2475 สำเร็จพระยาทรงสุรเดชและพระยาฤทธิอัคเนย์ก็เอาใจออกห่างจากคณะราษฎร โดยหันไปนิยมชมชอบฝ่ายขุนนางนิยมเจ้าเสียอีก โดยเฉพาะพยายามที่จะช่วยเหลือพระยามโนปกรณนิติธาดาผลักดันหลวงประดิษฐมนูธรรม ผู้นำฝ่ายพลเรือนของคณะราษฎรออกนอกประเทศ หากกล่าวถึงเรื่องอุปนิสัยแล้วขึ้นชื่อว่าคนไทยมักจะนิยมชมชอบผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนมากกว่าผู้ที่อวดตน สำหรับพระยาพหลฯ แล้วในเรื่องส่วนตัวเช่นนี้ พระยาฤทธิอัคเนย์ได้กล่าวว่าเป็นคนซื่อและเกรงใจคนอื่น อยู่ด้วยความเรียบง่ายและสุขุม ในข้อนี้เองที่ทำให้น่าจะได้รับพิจารณาจากสมาชิกคณะราษฎรให้เป็นผู้นำของคณะ อีกข้อหนึ่งครั้งได้พิจารณาในเรื่องความรู้ ความสามารถ ก็น่าที่จะกล่าวได้ว่า การศึกษาในต่างประเทศในสมัยก่อนนี้น้อยคนนักที่จะได้ไปศึกษา แต่พระยาพหลฯ เองก็ได้เดินทางไปศึกษาด้วยทุนเล่าเรียนหลวง ครั้นกลับมาก็มุ่งรับราชการและเจริญในหน้าที่การงานมาโดยตลอด ด้วยนิสัยการที่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตนี้เอง ทำให้ชีวิตในการรับราชการก้าวหน้า จวบจนกระทั่งได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย ก็ได้รับความยินยอมพร้อมใจให้พระยาพหลฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตลอดมา ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองเช่นใด ก็มิได้มีความแค้นเคือง คบมุ่นแต่จะสร้างเสถียรภาพในทางการเมืองต่อไป จากจุดนี้เองที่น่าจะได้พิจารณาว่าเป็นการสร้างควมสามัคคีและประนีประนอมในทางการเมือง โดยแสวงหาจุดยุติข้อขัดแย้งนั่นเอง อย่างไรก็ตามจาก

การวิจัยเอกสารพบว่า ภาวะผู้นำการของพระยาพลฯ นั้นได้เริ่มบังเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มเข้าร่วมในอุดมการณ์เดียวกันกับคณะราษฎร โดยที่ฐานกำลังอำนาจที่แท้จริงของคณะราษฎรนั้นอยู่ที่ การสนับสนุนจากผู้นำฝ่ายทหารและผู้นำฝ่ายพลเรือน ซึ่งส่วนมากล้วนเป็นผู้นำที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศด้วยกันทั้งนั้น จนกระทั่งได้เปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จและได้เข้าสู่วิถีทางการเมืองด้วยการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งตลอดเวลาที่ได้ดำรงตำแหน่งก็มิได้หวงแหนอำนาจแต่อย่างใด หากแต่ว่าต้องการระดับระบอบการปกครองประชาธิปไตยให้อยู่รอดตลอดไปเท่านั้น และบัดนี้ก็ได้ข้อสรุปอันเป็นการยืนยันสมมติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้แล้วว่า พระยาพลฯ ได้ใช้ภาวะผู้นำการเมืองเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้นก็โดยที่ เป็นผู้มีความอาวุโส มีความรู้ ความสามารถ มีอุปนิสัยที่อ่อนน้อมถ่อมตน พยายามสร้างความสามัคคีด้วยการประนีประนอมให้เกิดแก่ทุกคน และในฐานะผู้นำทางการเมือง ก็กระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดำรงตนด้วยความสมณะ

จากการศึกษาครั้งนี้ คุณค่าที่ได้รับที่ผู้ศึกษาใคร่เสนอแนะก็คือ ค่านิยม และอุปนิสัยของผู้นำการเมืองไทยในสมัยที่เริ่มมีประชาธิปไตยใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้นำการเมืองมีความอาวุโส อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่มีความมักใหญ่ใฝ่สูง มีสภาพการดำเนินชีวิตด้วยความสมณะ, การที่ผู้นำการเมืองมีความรู้ความสามารถมุ่งแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง, รักความสามัคคีพยายามที่จะให้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้ยุติโดยเร็ว ด้วยการอาศัยหลักการประนีประนอมทางการเมือง, นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศชาติบ้านเมือง ดังนั้นจากการที่ พ.อ.พระยาพลฯ ได้แสดงบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองเช่นนั้น ทำให้ได้รับการยกย่องเชิดชูจากบรรดาผู้นำการเมืองกลุ่มต่าง ๆ ให้เป็นผู้นำของตน ทั้งนี้หากจะกล่าวไปแล้วก็น่าที่จะสอดคล้องกับค่านิยม และอุปนิสัยของคนไทยโดยทั่วไป ที่มีความปรารถนาเช่นนั้น ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นว่าในวงการเมืองของไทยนั้น บรรดาผู้นำการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ หรือพรรคการเมืองมักไม่ได้มีลักษณะ เช่นนี้ส่วนมากมักจะแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ เพื่อกลุ่มของตน นอกจากนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกในทางการเมืองก็มักจะตรงข้ามกับประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมักขัดกับอุปนิสัยและค่านิยมของคนไทย จริงอยู่ แม้ว่าปัจจุบันนี้กับสมัยเมื่อเริ่มมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยใหม่ ๆ นั้น จะมีเวลาที่ห่างกันนานหลายปี แต่ทว่าอุปนิสัยและค่านิยมแบบดั้งเดิมของคนไทยนั้นก็เชื่อว่าจะสูญสลายไปกับกาลเวลา

หากแต่ว่าคนไทยยังมีค่านิยมและเชื่อมชกับบุคลิกลักษณะของผู้นำตามแนวของพระยาพหลฯ จึงสมควรอย่างยิ่งที่หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจะได้ส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมที่ต้งามตามแบบอย่างของไทยแท้ ๆ เอาไว้ และหากเป็นเช่นนั้นจริง ๆ แล้วในอนาคตอันใกล้นี้ ประเทศไทย อาจจะได้ผู้นำการเมืองที่มีความเพียบพร้อมด้วยค่านิยม และอุปนิสัยที่คนไทยให้การยอมรับได้ ซึ่ง ในที่สุดผลดีก็จะเกิดแก่ประเทศชาติตามมาก็คือ ความมั่นคงและประโยชน์สุขแห่งรัฐนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย